WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 119. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 2-го червня 1942. No. 119. Jersey City, N. J., Tuesday, June 2, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КЛАДУТЬ ОСНОВИ ПІД АЛІЯНТСЬКУ ЕКОНОМІЧНУ ПЕРЕМОГУ

ВАШИНҐТОН. — На протязі цього тижня буде обговорена і вирішена в Вашинґтоні дуже важна проблема економічної співпраці між Англією і Злученими Державами. Саме для цеї справи прибуває з Льондону Оливер Литлтон, британський міністер продукції. Вступні праці щодо цеї програми поробив уже Доналд М. Нелсон, голова Ради Воєнної Продукції. Буде створене окреме економічне тіло, до якого ввійдуть представники Великої Британії й Злучених Держав. Так є, що й тепер було порозуміння щодо воєнної продукції, але воно обмежалось головно до продукції тенків. Наслідок цього неповного порозуміння є такий, що в обидвох краях є непотрібні надвишки в деякій продукції, бо вона не була досі вцілости контрольована. Щоб цього надалі не було, складається тепер ось такий спільний комітет воєнної продукції, що контролюватиме продукції в обидвох краях. Ось тому і називають ту акцію „програмою економічної перемоги".

Офензива зачнеться не так скоро.

Так думають в Вашинґтоні в звязку з прибуттям міністра Литлтона. Панує переконання, що в Лондоні й Вашинґтоні вже прийшло до порозуміння в справі офензиви проти Держав Осі, але не надіються, щоб вона скоро началася. Тому саме не так давно президент Рузвелт остерігав, що треба рахуватись з тим, що війна затягнеться надовго.

ЗА ЗНЕСЕННЯ КАРТЕЛІВ В ЧАСІ ВІЙНИ І МИРА.

ВАШИНҐТОН.— Як хочемо бути сильними у часі війни, а забезпеченими в часі мира, так не треба довше ждати, а треба вже тепер зробити порядок з картелями. Такий є висновок стейтменту, предложеному сенатському комітетови Торменом Арнолдом, заступником генерального прокурора. Як голова проти-тростового відділу в департаменті справедливости, Арнолд поробив доходження в справі Стендард Ойл Компані оф Ню Джерзі й її звязків з німецькою Фарбеніндустрі. Арнолд доказує у своїм стейтменті, що згадана нафтова компанія не виявила всієї правди щодо своїм міжнародних картелевих звязків і зо шкодою для оборони держави спиняла продукцію штучної ґуми, бажаючи мати тут у своїх руках монополь на цю продукцію. Стендард Ойл Компані оф Ню Джерзі, каже далі Арнолд, повела пропаґанду через радіо й пресу і нею обманює загал, бо не подає і тут правди про свої бизнеси і звязки з Фарбеніндусрі. Вона твердить, що завжди кооперувала з урядом Злучених Держав, а виходить, що так не є, та що це виходило на шкоду нашої держави в часі війни, як це є з виробом штучної ґуми, або з доставою ґазоліни Японії. І це каже Арнолд, робила компанія цілком свідомо, звертаючи увагу тільки на свій власний бизнес, а не на загальне добро. Вона не сказала, наприклад, департаментови стейту, що Фарбеніндусрі контролює виріб штучної ґуми, а це тому, що має великі грошеві інтереси в Фарбеніндустрі.

ТАК, ЯКБИ ГОВОРИЛИ ДВОМА МОВАМИ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Ля Ґвардія, приглядаючись затемненому Ню Йоркови, каже, що це виглядає „майже на чудо", що осягнено під тим оглядом. Та кілька днів тому ґен. Тері заявив, що він „цілковито невдоволений" з затемнення. Запитаний мейор, як це розуміти, сказав, що ґенерал уже „відкликав", та що їх ріжна мова, то тільки „ріжний літературний стиль". Знову ґен. Тері, коли його запитали, нічого не відкликував, але заявив, що місто дійсно „знаменито з ним кооперує" щодо цеї важної проблеми, яка ще далека до здійснення.

ЛАТИНСЬКІ ДЕРЖАВИ КООПЕРУЮТЬ РАДО.

ВАШИНҐТОН. — Форейн Палисі Асосіейшен подає звідомлення про відносини між Латинською Америкою і Злученими Державами. По довгих дослідах приходять до переконання, що Вашинґтон веде тепер дуже розумну політику супроти держав Латинської Америки, бо в ніякому разі не вживає політичної чи економічної сили, а пробує з тими державами співпрацювати, не нарушуючи в нічому їхньої суверенности. Далекойдучі наслідки отсього розумного поступовання видно головно на економічному полі.

ПРИСПІШУЮТЬ КОНФЛІКТ.

МЕКСИКО СИТІ. — В тому самому дні, в якому конґрес заявився одноголосно за те, що Мексико находиться у воєнному стані, вибухла експльозія в пристані Тампіко на американськім тенкері, при чому вбито пять осіб, а десять ранено, з тим, що пять осіб бракує. Кажуть, що це міг бути акт саботажу, але могла теж підплисти ворожа субмарина до самої пристані й тут пустити торпедо. Якби не було, але й ця подія збільшує загальне обурення проти Держав Осі, започатковане головно тим, що вони зачали торпедувати мексиканські кораблі.

Китай Настає на Негайне Бомбардування Японських Міст

ВАШИНҐТОН. — Військовий представник демократичного Китаю, ген. Чу Ші-мінґ, звернувся через радіо до Обєднаних Держав з проханням зачати негайно повітряну офензиву проти промислових центрів Японії. Що його слова відповідають тому, що є в плянах американського уряду, видно найкраще по тому, що він говорив на радіовій годині, що є під зарядом воєнного департаменту. Ґенерал твердить, що Китай, хоч як винищений війною, має більшу скількість знаменитих летунських піль. І то положених недалеко Японії, бо, наприклад, велике японське промислове місто Наґасакі, можна осягнути за три години з одного з таких летунських піль. Знову інші місця, як японську морську базу в Формозі, можна осягнути за яку годину лету. Таким чином, казав китайський ґенерал, Китай представляє першорядну воєнну нагоду для американських летунів і бомбовиків і це треба негайно використати. Треба, казав він, дати Японії більше „Коралевих вод і більше налетів Дулітла", а це буде вступом до великої остаточної перемоги.

ПОБІЛЬШЕ ЛІТАКІВ І ТЕНКІВ

На тему потреби прийти Китаєви з негайною допомогою говорив через радіо теж і ґенералісімус Чянґ Кай-шек з Чункінґу, а його слова перекладала на англійську мову його славна жінка. Чяні Кай-шек підкресляв, що Китай уже пять років видержує боротьбу з Японією, не маючи нераз найпримітивніших воєнних засобів. Та мораль, якаб вона велика не була, є невистарчальною, казав Чяні, щоб ворога перемогти, коли нема воєнних матеріялів. Щоб можна було надалі боротись, треба якнайбільше літаків і тенків. І це є те одне, чого бракує Китаєви. Далі Чяні висказав свою віру, щоб принципи, проголошені Антляитійським Чартером стали дійсністю в Америці, Европі, як теж і в Азії, а не тільки були „дипльоматичною фразеольоґією".

Боротьба на Україні Потахає

МОСКВА. — Тяжкі бої на Україні, зокрема біля Харкова і на відтінку Ізюм-Барвенкова, починають притихати. Обі сторони зазнали не малого вичерпання. Совєтські кола цю боротьбу уважають за свою величезну перемогу, бо тою боротьбою вони здержали замірену німецьку офензиву проти Ростова і Кавказу. Вкупі з притихненням боїв на Україні розвязуються сильніші бої на відтінку Калінін. Ці бої покищо лише в вступній стадії.

НІМЦІ В ЛІБІЇ ЗДЕРЖАНІ

КАІРО. — Німецькі моторизовані клюмни, які прямували в околиці Тобрука і хотіли його цей раз здобути, зазнали з боку британських моторизованих частин поразки і мусіли завернути. Велика частина армії маршала Ромеля попала в британську лапку і мусить або втікати поспішним темпом, або станути перед загрозою цілковитого знищення. На лібійськім фронті у великій силі діє британська повітряна фльота, яка нищить німецькі колюмни де лише може. Знавці кажуть, що колиб Ромелеві вдалось врятувати свою армію, за якийсь час він готов знов попробувати офензиви.

РОЗРУХИ В ПАРИЖІ

ВІШІ. — Перший раз в Парижі вибухли криваві розрухи на тлі голоду і в тих розрухах згинули два французькі поліцаї, а трьох було ранених. До одної харчевої крамниці в Парижі вдерлась ґрупа людей і та ґрупа почала крізь вікно і двері викидати харчі людям, які стояли на вулиці. Прибігли поліцаї і почали боротьбу з товпою. Товпа відповіла боротьбою і двох поліцаїв вбила, а трьох тяжко поранила. Ранено також багато цивільних осіб. Німецька окупаційна влада закидає ті розрухи „комуністам".

ТРИ ЯПОНСЬКІ СУБМАРИНИ В СИДНЕЙ

МЕЛБОРН. — Три малесенькі японські субмарини, які мають на собі по двох осіб, вдерлись до пристані Сидней, що лежить на полудневім побережжі Австралії та знаходиться далеко від японського боєвого фронту. Ті субмарини заподіяли дуже маленькі втрати, ушкодивши одного малого торговельного корабля. Зате вони самі всі згинули. Одну знищено на поверхни, а дві глибинними ладунками. Знавці кажуть, що ті субмарини були випущені недалеко Сидней їхньою маткою. Бо вони саме далеко плисти не можуть.

В ПАМЯТЬ ТИХ, ЩО ЗГИНУЛИ. Новобранці на Фльотній Повітряній Стації в Кейнеоге, на Гаваї, прикрашають гроби своїх товаришів, що згинули в зрадницькім нападі японців на Перл Гарбор дня 7. грудня. Гроби були викопані здовж побережа океану.

ПОВЕРХ ТИСЯЧУ БРИТІЙСЬКИХ БОМБОВИКІВ БОМБАРДУЄ НІМЕЦЬКЕ МІСТО КОЛЬОНІЮ

ЛОНДОН. — Британія виконала дотепер найбільший бомбовий наїзд, який знає історія, на німецьке промислове місто Кольонію. Місто знищено до тла. Сім восьмих частин міста знаходиться в руїнах і вогні. Цей наїзд, в якім, за деякими звідомленнями з Льондону, брало участь 1,250 літаків, був два рази більший, від найбільшого німецького повітряного наїзду, виконаного коли небудь на англійську землю. Британці уживали нової повітряної тактики. Придержуючись великої точности британські бомбовики що шість секунд злітали на місто і скидали тони вибухових ладунків. Ще заки німецькі протилетунські гармати зуміли направити свої дула проти того бомбовика, він зникав, а ззаду за ним появлявся новий британський бомбовик. Разом ті бомбовики скинули три тисячі тон бомб. Німці повернули 125 рефлекторів проти тих літаків, як теж уживали 500 протилетунських гармат. Водночас німецькі літаки зводили боротьбу в повітрі. Але британські втрати відносно були малі. Британці втратили 44 бомбовиків, себто біля 4%. Британські летуни, які брали участь в тім бомбардуванні, говорили, що чогось подібного вони ще не бачили. Це було дійсне пекло. Місто, величини американського Бостону, Масс. було ціле в вогні. А понад ним літали тисячі літаків!

ПОЧАТОК ВЕЛИКОЇ ОФЕНЗИВИ.

ЛОНДОН. — Британські офіційні кола заповіли, що це тільки початок британської повітряної офензиви. Місто за містом буде знищене в той сам спосіб, говорять британські кола. Вони нагадують слова премієра Чорчила, висказані недавно ним в його промові, що німецьке цивільне населення може схоронитись від тих налетів лише тим, що буде покидати все, втікати в ліси і поля і звідтам приглядатись, як їхні доми і господарства обертаються в руїни і йдуть з вогнем.

ПЕРЕСТОРОГА АМЕРИКАНЦЯМ.

ЛОНДОН. — Британське радіо перестерегло американців, що вони мусять в короткім часі сподіватись німецьких налетів. Бо хоч в останнім налеті на Кольон американські літаки не брали участи, але німці дуже добре знають, що в Анґлії міститься велика повітряна фльота Америки і та фльота виробляє свої власні пляни бомбардування німецьких міст. Німеччина тепер не зазнає від літаків Обєднаних Держав спокою.

НІМЦІ СТВЕРДЖУЮТЬ ВЕЛИКУ ШКОДУ.

БЕРЛІН (через радіо). — Німецьке радіо ствердило, що в Кольон британські літаки заподіяли великі шкоди. Цілий осередок міста знищений, говорять німці. Проте вони висмівають британське звідомлення, начеб у тім налеті брало участь 1,250 літаків. Вони кажуть, що брало участь лише 77 літаків. Вони далі говорять, що цивільних вбитих в Кольон було 111, як теж говорять, що британці втратили 44 бомбовиків. Німці висказують обурення, чому британці не бомбардують промислових міст Надренії, які є німцями добре хоронені? Бомбардуючи Кольон британці мстяться над цивільним населенням, кажуть німці і додають, що цей наїзд Британія виконала тому, щоб закрити велику совєтську поразку біля Харкова.

РОЗСТРІЛИ В ЧЕХАХ.

ЛОНДОН. — Німецька влада знов розстріляла 18 чехів за те, що вони мали мати якийсь звязок з атентатом на Гейдріха. Разом німці розстріляли у звязку з тим атентатом 88 осіб. Гейдріх далі знаходиться в критичнім стані. Навіть, колиб він остався при житті, він буде спаралізований, бо куля продіравила йому карк і протяла головний нерв. На його місце вже наставлений інший „протектор" Чехії. — Ян Масарик, міністер закордонних справ в еміґраційнім чеськім уряді в Лондоні, виголосив через радіо промову, в якій говорив, що німці задурно розстрілюють чехів, бо це не чехи виконали цей атентат на Гейдріха. Чехи боряться з німцями в той спосіб, що ставлять пасивний опір і виконують певні дрібніші саботажі. Але вони не уживають терору. Це мусіли сами націсти виконати атентат на Гейдріха, говорив Масарик.

Чеський „квізлінґ", Еміль Гаха, що є „президентом" покореної німцями Чехії і Моравії, виголосив через радіо промову, в якій сказав, що це ґрупа чеських еміґрантів в Лондоні, на чолі з Едвардом Бенешом, підбурхує чеський нарід. Якщоб не ті еміґранти, то Чехи булиб найспокійнішим куском землі на світі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Ніс Вовк, Понесли і Вовка

Таки надобре розпаношились американські комуністи від часу, як Злучені Держави визнали потрібним бути в мілітарнім союзі з СССР., щоб таким чином скорше зліквідувати ворога ч. 1., себто Гітлера. Передше все, що робила Америка, в комуністів було недобре. Навіть весь американський лад був доні чого. Та, як знаємо, вони в одну мить перевернулись в тисяч процентових демократів, та давай вчити кожного американського патріотизму. Почали видавати навіть „свідоцтва" щодо цього, хто демократ і добрий американець. Ось те большевицьке нахабство зачало лякати навіть декого з американців українського роду, що прецінь краще інших повинніб знати, чим є большевики та які їхні методи. Цеж їм розбивали вони десятками літ їхні зорґанізовані ряди і дораджували їм ненавидіти „капіталістичну Америку", а не її любити і шанувати. Всяж любов, пошана і вірність, належати повинна тільки одній — Москві, чи там „ясному сонїшку"! Зате в Америці большевики десятками літ ніякого сонця не бачили . . . А тих, що його добачували, лаяли всіми огидними словами, що їх тільки знає большевицький слівник. Безличність їх дійшла до того, що той поневолений жовто-блакитний прапор, з яким українські іміґранти прийшли до Америки і якому дав захист звіздистий американський прапор, вони дозволяють собі називати й тут, в вільній Америці, „ганчіркою" чи „проституткою", так, як це роблять їхні вчителі й приказчики від десятків літ в Европі. І „приказують" нам цього прапора не вивішувати! Ще й лякають, кажучи, що він „націстівський"! А поводяться так тому, бо дають до пізнання, що ніби Вашинґтон і вони це те саме. Мовляв, сам президент держави з ними! Значить, що як хтось не іде, наприклад, з большевицькими У. Щ. Вістями, чи з якимсь большевицьким підбрехачем, то це вже — проти уряду і демократії. Аякже, так точно виходить з цього, що вони пишуть і говорять. А якаж є дійсність?

На те відповів тепер дуже ясно ґенеральний прокуратор Бидл, коли зарядив депортацію Гері Бриджеса, австралійця, за те, що належить чи належав до комуністичної партії, яка, на думку Бидла, вірить, дораджує, обороняє і вчить, щоб силою і насильством доводити до державного перевороту в Злучених Державах. Іншими словами, ґенеральний прокуратор вважає комуністичну партію проти-державною. Значить, що належати до неї, значить іти проти Америки.

До цього додає „Ню Йорк Таймс", ще те, що треба тепер вже раз вичистити поле і сказати ясно, що комунізм і демократія не мають з собою нічого спільного, що це цілком ріжні способи життя. А треба це зробити тому, що це поле комуністи занечищали такою ревною пропаґандою, з якої виходило, що комунізм і демократія мають багато спільного. Отже нема між ними ніякої спільноти, каже „Ню Йорк Таймс". Та ми булиб останніми дурнями, каже далі часопис, якби не дали якнайбільшої допомоги Совєтам, що воюють проти Гітлера. Та це дві окремі речі. Большевики їх змішують для своїх комуністичних і проти-державних цілей. Хочуть таким чином скріпити большевизм в Америці. Ґенеральний прокуратор Бидл це бачить і діє проти цього.

Америка і Европа

На недавнім вічу американців українського походження в Купер Юніон, в справі купування державних бондів, представник уряду, Е. Гичкак, виголосив дуже знаменну промову. Знаючи добре, що серед слухачів є величезна більшість тих, що родились в Европі, й вже хочби через те цікавляться долею Европи, цей представник американського уряду зясував повоєнне відношення Америки до Европи. Він підкреслив, що по переможній війні Америка вже не зробить того, що зробила по першій війні, коли вона нерозумно зрезиґнувала з наслідків, які потягає за собою виграна війна. Вслід за тим вона залишила вільне поле тім чинникам, які остаточно знову довели Европу і цілий світ до війни.

Тепер, як війна закінчиться, Америка тої помилки не повторить. Коли европейські справи обходять Америку до тої міри, що вона мусить витрачати десятки, а то й сотки, білїонів долярів на ту ціль, мусить жертвувати кров своїх синів, мусить резиґнувати на час війни зо своїх суспільних свобід і зо свойого високого рівня життя — то й підчас миру Америка мусить добре слідкувати за тим, що в Европі діється і мусить держати руку на живчику европейської міжнародної політики. Війна, це вже остаточний зудар тих противенств, які наростають довго до війни. Щоб усунути війну, треба завчасу придивлятись до причин, які до війни доводять і ті причини усувати.

Ось з тих то мотивів, говорив Е. Гичкак, Америка по війні задумує вкорінити в Европі свої впливи і не допустити до того, щоб існували там зерна незгоди, які остаточно доводилиб народи до війни. Своєю моральною, економічною і фізичною силою Америка буде ті зародки війни усувати. В тій цїли вона залишить в Европі свій відповідний апарат, який кожної хвилі даватиме Европі відчути, що вона не може ставати на шлях, що веде до кровавої розправи.

Найважнішими причинами, що все штовхали Европу до війни, була захланність, жадоба панувати над іншими, використовувати їх, загарбувати їхні території, винародовлювати їх та робити їх погноєм для поступу своєї власної нації. Ці розбої звичайно мали гарне, ідеалістичне прикриття. Проте вони остаточно доводили до того, що десь появлявся найбільший і найсильніший обманець і розбійник, який хапав усіх інших за шию і придавляв їх до землі. Таким найгрізнішим розбишакою нині в Европі є Гітлер. Покоривши собі Европу, каже Гичкак, він загрожує також західній півкулі. Він загрожує Америці і Америка, вже хочби з виключно своїх власних інтересів не сміє допустити до закріплення хвилевої гітлерівської перемоги.

Е. Гичкак не перший, що піддає цю думку. Її вже раніше висказували інші державні мужі Америки, включаючи президента. Дотепер Европа висилала до Америки своїх людей, свої думки, свої ідеольоґії. По цій війні Америка зачне висилати до Европи своїх людей, свої думки, свої ідеольоґії, своє зрозуміння суспільного ладу і державних взаємовідносин. Замісць приймати чужі „ізми" в себе, Америка вишле до Европи свій „ізм", опертий на взаїмній пошані народів і одиниць, на чесній і видайній праці, на волі для всіх, а не для якоїсь одної упривілійованої кляси, чи для якогось одного „вибраного" народу.

Це не випадково ці слова сказав на згаданім вічу цей державний представник. Він знав дуже добре, що всі ті громадяни, що родились в старім краю, а яких кревняки і бувші співгромадяни терплять в Европі насильство і наруги від інших народів, будуть зацікавлені тим проектом, тою новою політикою Америки і будуть ту політику з усього серця вітати. Він знав теж про долю українського народу, як теж мусів добре знати, що американці українського походження з цілої душі бажалиб, щоб Америка, їхня прибрана батьківщина, з питомою собі всесторонньою справедливістю, з а л и ш и л а свої впливи в Европі і по справедливому розвязувала там ріжні спірні питання серед народів, та щоб не допускала до насильств одного з них над другим. Америка в Европі — це є мрією не лиш всіх американців українського походження, але й усіх українців по тамтому боці.

Ця мрія прибирає чимраз більше конкретні форми і є великі можливости, що вона стане дійсністю. Бо Америка ту війну мусить виграти. А вигравши її, певно не захоче поробити тих помилок, які поробила в минулому. Значить, що не захоче відпускати кроваво здобутого ґрунту для зросту нових розбоїв, нових воєн. А коли ця мрія майже певно стане дійсністю, то й ті американські громадяни, що є чужинецького походження, відіграють в тому напрямку поважну ролю. Вони можуть бути знаменитим лучником між даним европейським народом і американськими властями. Вони можуть заздалегідь у відповідний спосіб поінформувати дотичні американські чинники, чи цілу американську публичну опінію про ріжні заплутані справи їхніх братів в старім краю. Ми бачимо, як чужі народности, чехи, поляки, росіяни, а навіть мадяри, румуни, болгари, італійці і інші, напружено працюють в Америці і підготовляють собі належну участь в тій політичній роботі, яку по закінченні війни Америка започаткує в Европі. Виринає питання, що робимо ми в тій справі? Чи справді для нас нема в тім ґіґантичнім пляні місця? Хіба Е. Гичкак згадував про ту справу на нашім вічу випадково, без глибшого передумання?

Найвищий час отрястись з летарґу, з тої хибної думки, що ми в Америці не можемо розвинути ніякої більшої політичної роботи. Інші розвивають ту роботу, а серед них навіть ті, котрих держави в Европі боряться по стороні Держав Осі. Для всіх людей доброї волі, які ставлять добро Америки на першім місці, а при тім хочуть добро зробити для своїх братів в старім краю, тут все знайдеться місце для праці. Але треба отрястись з летарґу. Той дійсно любить своїх братів в старім краю, котрий їм робить добрі діла, а не той, що плиткими, чуттєвими словами лише бідькається над їхньою долею. Коли ми будемо добрими американцями і в слушний час звідсіля поможемо їм чимнебудь, вони будуть нам за це вдячні, бо тим ми сповнимо супроти них наш людяний бовязок. За пусті фрази, окутані фальшивим „принціпіялізмом" ніхто нам ніколи не подякує.

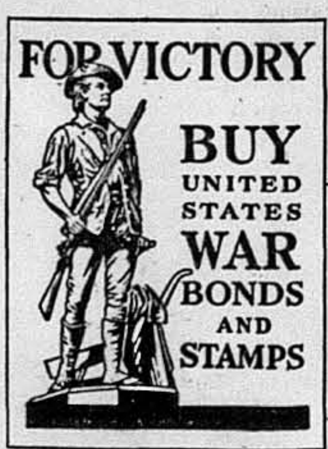

Поступили Прикладно, Відповідаючи з Усіх Боків

Ми вже нераз звертали увагу на те, що коли появляються в американській пресі безпідставні напади на американських українців, чи на український визвольний рух, то добре буде, коли не будемо ждати, поки відповість якась централя, а будемо реаґувати як живі освічені люди, що розуміють і відчувають справу. Того роду акція має велике значіння в Америці, бо це є громадська опінія. І тому не треба за неї забувати.

З цього боку є добрим для нас прикладом відгуки канадійських українців в анґлійській пресі з приводу недавнього плебісциту в справі військової служби. Як відомо вінніпеґський часопис „Фрі Прес" накинувся на канадійських українців по голосуванню, зачислюючи їх у великій частині до „можливих пятикольонників", бо після його обчислення вони голосували „Ні". Часопис потім те спростував. Та тут не про те іде, а про що іншого. Поминаючи офіційне вияснення від Комітету Українців Канади, бачимо поважне число інших голосів, що їх помістила канадійська преса, в тому і „Фрі Прес", в яких виясюється цю проблєму і береться в оборону канадійських українців. Пише про це „Канадійський Фармер", за яким передаємо дещо в скороченню.

У своїм письмі до „Фрі Прес" пише, наприклад, О. Івах (кореспондент „Свободи"), що він вважає себе таким самим канадійцем як редактор згаданого часопису, та що покінчив у Канаді школи і є членом Канадійського Товариства Письменників і „є готовий віддати життя за Канаду". Але зазначує, що проте він думає, що охотнича система побору рекрутів є краща від примусової, а „людина, що охотно зголошується до військової служби є краща за трьох, яких примушено воювати". Заразом О. Івах додає, що він сам зголосився був добровільно до війська сейчас на другий день по вибуху війни і за це дістав признання з Отави.

Громдянин В. Батицький пише в „Фрі Прес", що він досі вважав себе канадійцем не гіршим від того, що є англьо-саксонського походження, а по причитанню згаданої ґазети довідався, що його зачислено до „можливого пятикольонника", хоч він голосував „Так" і хоч може авторитетно доказати, що багато канадійців іншого походження голосували „Ні".

Обізвалась теж Українська Жіноча Рада, яка має багато жінок, яких чоловіки і сини служать в канадійській армії як добровольці. Жінки пишуть, що „Фрі Прес" своїм поступком „спричинила велику несправедливість невинним людям, витворила негодовання, підозріння, нетерпимість, які підривають основи демократії". Далі пишеться в протесті про потребу єдности в Канаді та „що це неправда, що певна народна ґрупа любить Канаду краще, або що інша не любить її. А далі подано ще, що Канада не належить виключно до якоїсь одної народної ґрупи. Цей факт треба рішучо признати і приняти. Погодитися повинен з ним кожний: „Сіймо любов і згоду, а збиратимемо єдність і внутрішній спокій. З цього виросте рівнож наша національна велич і слава, бо віміючи жити в гармонії один з одним, ми будемо в спромозі дати світови приклад і провід, чого в теперішньому часі світ конечно потребує"

В йорктонськім „Ентерпрайз" адвокат Михайло Стечишин наводить приклад одної української родини в окрузі Донвел-Гемтон, якої чотири сини служать тепер в Анґлії як добровольці, а родичі голосували „Ні". І в Йорктоні є відомі такі випадки, де сини пішли добровольцями до війська і батьки тим гордяться, а проте голосували „Ні". Адв. Стечишин питає, чи можна таких батьків посуджувати за нельояльність? Він пригадує, що підчас виборчої к а м п а н і ї до домініяльного парляменту кандидати чотирьох політичних партій казали, що Канада не потребує конскрипції, та що уряд її не заведе. Чомуж тепер ті промовці не зявились перед тим народом і не пояснили, що треба зміни, питає адв. Стечишин. В демократії, каже він, можна і помилятись. От Британія зробила помилку з Мінхенським договором, але витягнула з цього добру науку. Подібне станеться, заповідає п. Стечишин, і з цею не так дуже важною подією.

ОГІРЧЕННЯ СЕРЕД БАПТИСТІВ

НЮ ЙОРК. — Артур Френклин Вилйем, баптиський пастор, каже, що серед баптистів доходить уже до „апостазії", бо дехто береться дуже „модернізувати" церкву. Доходить до того, каже пастор, що баптисти в Гемонд, Індіяна, дозволили в 1935 році в Бептист Крисчен Сентер мати зібрання для віддання пошани 11-літній річниці смерти Леніна.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

11)

„Чи давно наша мила отчизна, Україна-мати, вашими преславними і кровавими трудами і мого присно памятного родителя державством на найвищий ступінь слави і могучости вознесена, всему миру на удивлення і пострах із праха ничтожности і із ярма неволі грізно і престрашно воочию явилася! І що ми бачимо нині! О, тяжкий сором! о, велике горе! Чи не здрігнуться у гробі славні кости родителя мого і вожда вашого, коли духовним очам його наша бідна Україна явиться, як кровю дітей її, як дощем, залита? О хитони російських церквей, о мощах святих угодників печерських — о святім Київі скоро враги наші жребій метати будуть. Відбирають у нас Київ, печери святії..."

Останні слова мов громом уразили громаду, і вона вся міцно, грізно колихнулася від лави до лави, від першого куріня до останнього.

— Як! — наші святі печери! наш Київ!... Хто відбирає!

— Ідемо на Київ! — не дамо Києва!... Хто сміє!

— Згода, панове! згода! — читай далі!

— Не дамо Києва недоляшкам! — нехай вони луснуть!

Сірко високо підняв булаву. Очи його грізно блищали.

— Панове громада! — дослухайте листа до кінця, тоді скажете вашу волю, — голосно промовив він, високо державши булаву.

— Слухайте! слухайте, матери вашій! — а то кіями!

— Га! га! — Жовті Води забули ляхи! Берестечко забули!

Булава ще раз піднялась і комусь грозила... Буря стихла. Писар читав:

„А хто виною стільких нещасть отчизни нашої? — Виговський Івашко! Виговський, колись славного родителя нашого і ваш власний писар, а нині самого сатани служитель, що відорвав від нас всю тогобічну Україну. Не повинні ми очи наші, видячи таке поругання милої матери нашої, отчизни України, від стиду і сорому крівавими слезами плакати? Чиєю злохитростю і злобою переслідуваний, наглою і несподіваною смертю погиб Мартин Пушкар, полковник полтавський, під самою Полтавою татарськими шаблями на смерть посічений? Його, Виговського злобою і злохитрістю! Хто самовольством своїм заключив з Польщею постидні гадяцькі пакта, що знову Україну в неволю лядську, як ізраеля фараонам в дни они, передають? Він, духом і оком неситий вовк латинський, що в шкіру православної овечки одягнувся! — І чого жде славне військо запорозьке! Чи ви не чуєте, хоробрі лицарі, голосу мого славного родителя, голосу з могили: де ви, хоробрі мої низові товариші?...

— Ми тут, батьку! ось! — не вдержали декотрі сиві усаті діти, гукаючи з громади: — ще наші шаблі не заржавіли!... Ми тут! — ось ми!

Піднялось таке, що скільки ні махав Сірко булаєю, скільки не грозили курінні отамани кіями, — нічого не помагало. Майдан клекотав як Чорне море в хуртовину. Козакам здавалось, що вони чують голос Хмельницького і свої власні вигуки приймали за голос із могили старого Хмеля.

— Веди нас, батьку! ось ми з тобою! — веди, як водив на Жовті Води, на Польщу, на Волощину!

— На Виговського за Хмельниченка! — на Виговського за Київ!

Післанця Юрасевого, Брюховецького, козаки з радощів закидали шапками так, що він мало не віддав Богу душу.

VI.

Геть-геть біліють островерхі намети козацького табору коло Чигирина. Запорожці не довго гаялись після того, як їм вичитали листа Юрасевого, і зараз почали лагодитись у похід під Чигирин. Сірко був такий отаман, що не знав спокою: у Сірка, як то казали, „діло горіло".

Ще й на світ майже не благословилось, ще Чигирин спав, а Сірко вже ходив тихою ходою коло свого табору, тяжко засмутившись...

— Бідна Україна! — міркував він сам з собою. — Правду пише Юрась, а може й не він — де йому! — а його писар, або цей митець Брюховецький, — правду пише, що бідна Україна, як убога, запущена удовиця-вдова, татарськими й польськими копитами коней потоптана, слезами й крівцею дітей її, як дощем залита, знов в униження впала і о святім Київі, як о хитоні Христовім, вороги метати хребій починають.

— А! — от вже й Васюта Макогін і Яким Яворницький і Павло Пелеха не сплять: щось коло коней пораютя.

І згадались йому давні часи, коли він ще був молодим козаком... Стоять вони коло Жовтих Вод, ще не, значи своєї долі... І той Васюта Макогін стоїть з іншими козаками в своїй лаві... От-от не за горами перша „потреба" з ляхами... Коли відїзджає на кони старий Хмель і дає Васюті свого перстеня, щоби скакав до Тугай-бея... О, яка то була кріввава та перша „потреба" з Ляхами при Жовтих Водах!...

— А дуже вже посивів Васюта... Та не одним вже курінем і верховодив він... Добрий козак — козарлюга... Та так його і вся Січ величає: „дядько-козарлюго"...

Згадалась Сіркови і та „вулиця" в Мерехві, де він розказував про Жовті Води, а потім помінялись хрестами з Юхимком Яворницьким.

— Гай-гай! як давно це було!... Тоді мати покійна — нехай царствують! — показували мені те решето зпід гусенят, у котрому, замісць колиски, вони мене колихали... А тепер, бач, з решета он куди я скочив! — сина старого Хмеля на гетманство садовлю... О, доле людськая!

Тимчасом табор заворушився. Деподе коло наметів, поза возами, козаки порозкладали огонь, і у великих казанах варили собі куліш. Із наметів стала виходити й старшина.

Вийшли із свого цяцькованого намету і післанці польського короля — Прокіп Верещака, Сулима і інші.

— От дивись, Юхиме, — треті півні прокинулись: зараз кукуріку закричать, — моргнув сивим вусом, показуючи на них, Васюта Макогін.

— Які півні, дядьку? — спитав Яворницький.

— Та он Верещака Прокіп — бачиш? — з закрученими по польськи „вонсами" та той білястий та гнучкий як батіг з клоча Сулима... Вони, бач, блазни Виговського... Король „нобілітував" їх шляхтою, і от вони привезли до нашого пана отамана і до Хмельниченка „гадяцькі пакта".

(Дальше буде).

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюднено Загальною Радою Американської Єдности).

Президент Рузвелт в спеціяльним посланні до конгресу зменшив вимогу для Даблю Пі Ей на 1943. фінансовий рік з 465 мільйонів долярів на 283 мільйонів. Він казав, що воєнна праця притягає робітників зі всіх доступних джерел, а тим самим зменшується потреба допомогової акції. Щоби запобігти бракови робочої сили, може виникнути потреба в організованні переїздів робітників в інші місця. Переглянута програма Даблю Пі Ей дала би заняття пересічно 400,000 особам місячно, „яких не приймають приватні працедавці з огляду на вік, брак досвіду або через інші перешкоди".

Голова Комісії Постачання Людської Сили МекНат наказав Федеральному Бюрови Посередництва Праці тримати списки фахових занять, важних для воєнної продукції, в яких бракує робітників, та рекомендувати робітників працедавцям у воєнних індустріях. Він доручив Раді Воєнної Продукції перевести клясифікацію воєнних фабрик і воєнних виробів в порядку важливости їх для воєнної програми. Також видав інструкції поборовим місцевим комісіям, аби робили наради з місцевими бюрами посередництва праці до рекласифікації кожного мужчини, фахівця у воєнних працях.

МекНат казав, що коли буде можливість вповні використати людську силу на добровільній основі, „не буде потреби примінювати законну контролю", щоби обмежити свободу ділання робітників і працедавців. Одначе він казав, що примус „може бути необхідним від часу до часу" в розподілюванні людської сили. Він заявив, що чотири пятих всіх занять у важних воєнних індустріях можуть бути заняті жінками.

Гума й Газоліна.

Рада Воєнної Продукції подає, що може бути потреба в передачі приватних авт і опон громадам, де їх більше потребують. Рада заявила, що в 1942. та 1943 роках не буде витрачатись гума на виріб нових опон звичайних пасажирських авт тому, бо збройні сили потребують всієї гуми, яку країна може дістати зі складів, синтетичного виробу та з дуже обмежених джерел сирової гуми. Синтетичної гуми мають виробити 30,000 тон цього року та 350,000 тон в 1943.

Адміністратор Цін Гендерсон оголосив, що підрахунок власників авт в східній смузі виявив, що біля 10 відсотків їх дістали пайкові картки Х, 31 відсотків картки А, 11 відсотків — Б, ще 11 відсотків — Б-2 та 37 відсотків — Б-3. Бюро Адміністрації Цін наказало, що картки Х мають бути повернуті, якщо важна причина, на підставі якої вони видані, не покриває повного використання авта, для яких видано картки.

Збройні Сили.

Комісія палати послів і сенату погодились на підвищення платні рядовим воякам і морякам до $42 місячно та рядовим першої кляси до $48, а також про підвищення платні воякам інших рангів. Президент Рузвелт встановив день 30. червня днем реєстрації для хлопців, що мають 18 та 19 років, як і тих, яким скінчилося 20 років поміж 31. грудня 1941 та 30. червня 1942. Згідно з законом тільки 20-літні і старші зобовязані до воєнної служби.

Фльота подає, що з днем 1. липня почнеться вербування біля 1,000 нігрів місячно. Перший резервний батальйон з нігрів при Маринарських Корпусах прийме біля 900 осіб за червень і липень. Маринарські Корпуси повідомляють, що будуть усунені певні фізичні вимоги для цивільних спеціялістів, аби уможливити для них вступ. Армія подвоїла квоту реєстрантів кляси 3-А, що будуть місячно добровільно приміщатися до старшинських шкіл.

Жіночі Військові Помічні Корпуси.

Приняття жінок до першої старшинської школи Ж. В. П. Корпусів почнеться 27. травня. Аплікації можна дістати тільки особисто, звернувшися до одної з 400 регулярних військових рекрутських стацій в краю. Прийматься будуть протягом війни і не довше як шість місяців по війні. Кандидатки на старшин мають бути громадянки Злучених Держав від 21 до 45 літ, з середньою освітою (гай скул), доброго здоровля і доброї поведінки. Можуть бути подружені або самітні. Перша кляса матиме приблизно 450 жінок і почнеться коло 15. липня.

Воєнний Фронт.

Президент Рузвелт казав, що Зл. Д. мають перед собою можливість довгої війни і перебільшений оптимізм є безпідставним. Президент нагородив Конгресовою Медалью Чести бриг. ген. Джеймса Г. Дулитла, який керував відділом в 80 людей на військових бомбовиках Б-25, що бомбардували Японію 18. квітня. Підчас рейдів не втрачено ні одного американського літака. Штаб ген. МекАртура в Австралії повідомляє про затоплення ще одного японського кружляка, двох товарових кораблів і двох ворожих транспортів. Літаки Обєднаних Держав в Австралії знищили 17 ворожих літаків і ушкодили 9. Ще 12 кораблів Обєднаних Держав затоплено ворожими підводними човнами на Атлантику і в Мексиканській Затоці.

Охорона Населення і Важних Заводів.

Президент оголосив, що Бюро Федерального Забезпечення, Бюро Цивільної Оборони та Червоний Хрест виробили спільний плян допомоги цивільним жертвам ворожих нападів на цю країну. Служба Медичного Поготівля при Бюрі Ц. О. буде мати на своїй відповідальности догляд за раненими підчас летунських нападів або обстрілів. Харчування та розміщення буде під доглядом Місцевих Оборонних Корпусів при Бюрі Ц. О. Червоний Хрест буде постачати додаткові засоби, такі, як амбуляції. Президент наказав Бюрові Ц. О. створити (за згодою департаменту війни) програму забезпечення закладів для охорони „важних закладів", як комунікаційні засоби, головні дороги, фабрики, шахти проти саботажу та пристосувати ці заходи до програм, вже введених у життя армією, фльотою та Федеральною Комісією Електрики.

Транспортація.

Бюро Оборонної Транспортації заборонило автобусові розїзди для огляду міста та обмежило вживання зачартерованих автобусів тільки для таких важних поїздок, як транспортація членів збройних сил, воєнних робітників та шкільних дітей. Чотири автобусові лінії, що оперували поміж Ню Йорком і Вашингтоном, Д. К., мають зеднати свою службу, перробити розклади їзди, дозволити обмін тикетів та уникати одночасових подвійних поїздок. Бюро почало досліджувати автобусового і залізничого руху у вибраних 100 містах для виявлення кількости необхідних засобів транспортації. Бюро звернулося до працедавців, щоби давали змогу робітникам виїздити на вакації серед тижня, щоби зменшити переобтяження транспортації в кінці тижня.

Кораблє-Будівництво.

Президент в своїй заяві на День Моряків, 22. травня, казав, що „ми доконаємо майже чудес в продукції кораблів. Краєва кораблє-будівельна праця зросла більше як на 500 відсотків. Це саме по собі величезне досягнення". Адміністратор Воєнного Пароплавства Ленд казав, що 138 кораблів було віддано до служби в цім році, „приблизно на 35 відсотків більше, ніж було доручено за цілий минулий рік. Ми досягли випуску двох кораблів денно. На осінь будемо випускати три на день". День Моряків позначено масовим спущенням на воду 27 товарових кораблів.

Будівництво.

Департамент Праці подає, що 19 будівельних юній при Американській Федерації Праці підписали угоду з урядом про устелення заробітних платень при федеральнім будівництві на один рік, на рівні оплат, згідно з колективними умовами 1. липня. За умовою має доглядати Комісія Полагодження Заробітних Платень з семи членів, в склад якої входять: помічний секретар праці Трейсі, три члени будівельних юній і три представники відповідних урядових агенцій. Палата послів закінчила справу законопроекту про збільшення з 300 мільйонів до 800 мільйонів долярів суми позичок, які можуть бути забезпечені Федеральною Адміністрацією Мешкального Будівництва. Уряд Федерального Публичного Будівництва оголосив, що в червні буде приймати пропозиції для будування 31,000 мешкальних домів.

(„Тиждень Війни" підсумовує інформації, взяті з урядових джерел про важні події тижня, включно з днем 25. травня).

ЧЕРВОНІ ПОВЗИ ЗАКРИВАЮТЬ НАСТУП.—Совєтські піхотинці наступають під закриттям повзів десь на німецько-російському фронті. В цей спосіб повзи й піхота кооперують при наступі. (Радіова світлина, переслана з Москви).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З концерту на А. Ч. Хрест.

Про перебіг концерту, що відбувся в День Матері, 10. травня, заходом жіночих товариств міста Ню Йорку, не будемо розписуватись. Заразже по концерті наша преса згадувала про нього і короткими повідомленнями і щирими, теплими дописами.

Як з преси, так і з розмов з окремими особами, бачимо, що концерт припав до серця кожному, хто його чув. Хто не був, тепер жалує. Чуємо признання для тих жіночих товариств, що підготовили цей концерт. Це нас сповнює почуттям радости, бо як кожний більший виступ, так і наш концерт, вимагав досить праці клопоту і турбот. Тим більша втіха від успіху.

Але нема підстави приймати успіх тільки на рахунок тої групи жінок, що влаштувала концерт. І ми того не робимо. Так, жіночі організації дали почин, перевели технічний бік справи. Але концерт ішов під гаслом — „українські жінки, артисти, і хор міста Ню Йорку для А. Ч. Х." І це зовсім слушно. Чи мав би такий успіх концерт, якби не дали свою згоду виступати на ньому наші кращі мистецькі сили? Безперечно, ні.

Тому ми перш всього використовуємо цю нагоду, щоб прилюдно принести щиру, сердечну подяку за виступ на концерті нашим славним артистам-співачкам: п. О. Лепковій, п. М. Сокіл, п. С. Тураш; співакові П. Ординському; скрипакам — п. Р. Придаткевичу і п. В. Чоснікові; Молодечому Хорові під управою п. С. Марусевича, акомпаніяторам: п. Е. Клері, п. О. Лиховин, п. А. Онуфрик та проф. А. Рудницькому, якому крім того щиро дякуємо за вказівки щодо програми та інші цінні поради. Всі вони виступали без жадної оплати.

Дякуємо українським радіогодинам у Ню Йорку за кількаразове безплатне проголошення концерту. Щира подяка д. П. Стасюкові за допомогу в технічній підготовці та за поширення тикетів, яких він сам продав на суму поверх 100 долярів.

Признання належиться нашому громадянству, що відгукнулось на заклик організаторок і численно прибуло на концерт. Було між ними багато громадян з Нюарку та інших, дальших громад.

Матеріяльний успіх концерту був добрий. З самого концерту було приходу $652.55. Підчас концерту Товариство „Просвіта" в Ню Йорку передало на ту саму ціль $50, а гром. Анна Бродик, членкиня 8 відділу С. У. А. в Бронкс, зложила $10 на А. Ч. Х. з запомоги, одержаної підчас хороби від свого відділу. До тих грошей додано ще $30 з розпродажу книжечки А. Ч. Х. Разом передано на Воєнний Фонд А. Ч. Х. суму $742.55.

Не можемо знати, коли доведеться знова почути такий концерт. Відходить до війська цими днями скрипак Василь Чосник. Відійшли і ще мають відійти чимало членів Молодечого Хору. Нехай приймуть вони від нашої групи щирі, найкращі побажання в дорогу на тяжку боротьбу за свою країну, за волю всіх народів. Нехай щастить їм доля як найскорше щасливо вернутись переможцями до дому, до рідних, до мирного, творчого заняття як вільні громадяни вільної країни.

А ми, тимчасом, будемо старатись виконувати наш обовязок тут, у запіллі.

ЗА КОМІТЕТ:

С. Абрагамовська, голова;
М. Боечко, касієрка;
Е. Залевська, пресова референтка.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

З вистави на А. Ч. Хрест.

„Ди Бріджпорт Пост" з 15. травня містить знимку, яка представляє, як українські жінки передають А. Ч. Хрестові чек на $150, як дохід з вистави „Жидівка". Була ще й друга фотографія з аматорами.

Вистава відбулась в неділю, 19. квітня заходом Українського Відділу при А. Ч. Хресті. Представлення випало дуже гарно, а аматори виконали свої ролі надсподівано добре. І публики прийшло багато. Подбано теж і за добру рекляму в місцевій американській пресі. За це треба дати признання в першу чергу аматорам і пані Соні Аструбалі, що була директоркою цього підприємства, а далі пані Катерині Ніжанковській, що приучувала хор. Теж треба подякувати о. Бекови за труд та урядови відділу, що збирав оголошення між бизнесменами. Та це не кінець нашої праці. Тому звертаюсь до нашого жіноцтва, щоб попирало дальшу акцію, щоб помагали в шиттю і гачкованню светерів. Працею і жертвами виявляймо свій американський патріотизм, а тим поставимо тут українське імя на вищий щабель.

Анна Чернявська.

ГЮСТОН, ТЕКСАС.

Поховали американсько-українського добровольця.

Місцеві газети подали, що в військовім шпиталі в Форт Сем Гюстон в Сан Антоніо помер Володимир Балабан, що там служив в американській армії при піхоті. Покійний зголосився до американської армії як доброволець 24. серпня 1940 року. Любив військо і в війську його любили, признаючи йому ріжні відзначення, бо був відважний і часто наражав своє життя. Помер на запалення легенів.

Володимир Балабан

Його родичі, відомі громадяни і патріоти, одержали від сина телеграму, вислану кілька годин перед самою смертю. Незвичайно любив рідний дім. Сидів бувало годинами і слухав українських рекордів, бо дуже любив українську пісню. Коли лежав у шпиталі й почув, що мають незабаром приступити до видавання українських рекордів під проводом проф. Олександра Кошиця, передав свому батькові, гром. Михайлові Балабанові, десять долярів, щоб замовити для нього рекорди, кажучи: „Ото буду мати що слухати!". Ще радив, щоб написати до „Свободи", щоб вона передрукувала всі слова тих пісень, що мають бути наспівані на плити. Похорон відбувся з усіми військовими почестями. Католицький священик, що його сповідав, відправив Службу Божу і сказав гарну проповідь. Американський прапор, що покривав домовину, віддано родині на памятку, що видала доброго й патріотичного сина.

САВТПОРТ, КОНН.

День Матери.

Наша Савтпортська українська громада є досить мала. Бо коли порахувати до неї ще три інші громади, себто Вестпорт, Гренифарм, то разом з тих чотирьох громад можнаб нарахувати яких 45 українських родин. Та й то серед тих родин не всі свідомі українці, а деякі є такі, що називають себе „русинами". Проте наша громада не зле зорганізована. Вона має свій обширний Народний Дім, хоч на жаль не має своєї церкви ні школи. Колись мали, та тепер не маємо.

Але, не звертаючи уваги на ті недомагання, наша громада дня 10. травня ц. р. справила День Матери, з якого чистий дохід пішов на потреби Американського Червоного Хреста. До влаштування того свята взялись місцеві товариства: Тов. ім. Т. Шевченка, відд. 84 У. Н. Союзу, самостійне українське Запомогове Товариство, Український Народний Дім.

На тім святі забрав слово підписаний, і пояснив про А. Ч. Хрест. Також говорив наш найстарший громадянин, предсідник 84 в. У. Н. Союзу, Юрій Гоголь. За збіркою на Американський Червоний Хрест пішли Юрій Гоголь і Михайло Гудзік. Знов за збіркою на українську радієву годину пішли М. Коршняк і Катерина Гудзік. На А. Ч. Хрест зібрано $41.40, які то гроші доручено зарядови А. Ч. Хреста. Заряд зложив нашим товариствам за те гарну подяку, бо це вони були перші в нашій місцевости, що відозвались на заклик А. Ч. Хреста. На радієву годину зібрано $5.

В часі свята кожна приявна мама дістала як дарунок вазонок.

Зложили жертви по $2: Анна Дудко, Марія і Павло Клубчак, Ева Марущак, Матрона Сендзік, Іван Сендзік, син Михайла, В. Вальчак, Анна Коршняк з Вестпорт; Волтер і Анна Томадайські $1.50; по $1: Юрій Гоголь, Катерина Гудзік, Анастазія Репко, Марія Голутяк з Йонкерс, Анна Ланга, Йосиф Кузп, Йосифа Ткачек з Йонкерс, Анна Кузп з Йонкерс, Текля Пивців, Анна Пивців, І. Кондуб, Михайло Махно син Івана, Марія Махно, Иоанна Медвідь, Катерина Коковка, Іван Махно, Анна Вашевска, Петро Собашко; по 50 ц.: Текля Данилко, Н. Гайда. Решта дрібними.

Петро Дудко.

ЖЕРТВИ СУБМАРИНСЬКИХ АТАКІВ

Ворожі субмарини, що оперують на Карибських морях і в Мексиканськім заливі знову затопили чотирі кораблі.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

ВІДПОВІДИ АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

НА ЗАПИТИ В СПРАВІ ПОНЕДІЛКОВОГО ЧИСЛА „СВОБОДИ" повідомляємо, що остання Конвенція У. Н. Союзу, вислухавши звітів про фінансове положення „Свободи" та перевівши над тим дискусію уповажнила Головний Уряд У. Н. Союзу поробити такі зміни, які будуть потрібні, щоб вдержати видавництво. Річне засідання Головного Уряду У. Н. Союзу взяло під увагу матеріяльний стан часопису і прийшло до переконання, що якщо не хочемо підвищати передплати на часопис, то треба зменшити видатки. Таким чином зменшено персонал в редакції й друкарні з тим, що „Свобода" виходитиме пять разів тижнево. Пяте число, що виходить в суботу, має інший вигляд, як теж дві сторони по українськи, а 6 сторін по англійськи, як „Юкрейніен Вікли", згідно з урядовими вимогами. Ось ті зміни були обовязкові, бо інакше У. Н. Союз мусів би доплачувати до часопису більшу суму, або накладати більшу передплату, бо видатки видавництва зросли останніми роками дуже значно, як це є з усіми газетами в Америці.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Проханемо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи".

Число відділу ....

Імя й назвище ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

Пошта ....

Жіноча Сторінка

Жінки і Поборювання Інфляції

Запитайте жінок, що приїхали сюди перебувши у краю першу світову війну, а вони скажуть вам, яке значіння цього штудерного слова. Вони розкажуть про такі дива, як це, що кошик яєць мож було на торговиці продати за такий самий кошик грошей. Що було їх у кожній хаті наче полови, що діти робили „орли" з банкнотів, а проданим телятем мож було поплатити господарські довги цілих десяток літ. Бо у висліді війни державну господарку навістила була тоді інфляція і вона наче пошесть знищила одним махом ощадности, убезпечення та довголітні дорібки міліонів людей.

Інфляція — це господарська війна, яка іде в слід за збройною. Коли держава зброїться а до цього ще з таким поспіхом та на такі розміри, як Америка — вона зуживає велитенські скількости усяких сирівців та матеріялів. На потреби зброєння забирає вона фабрики та варстати лишаючи для обслуги цивільного населення лиш це, що їй збуває. Коли передше сто фабрик працювали на це, щоб, наприклад, виробити обстановку для наших мешкань — сьогодня працює одна, і ця стрічається з неабиякими трудноцами при здобутті сирівця.

В слід за велитенським розростом воєнний промисл потребує силу-силенну робочих рук. Сидіти сьогодня без праці є майже неможливим у людини, що має для неї будьякі спосібности і де ще недавно ціла родина жила з зарібків самого лиш батька — сьогодня працюють усі діти, приносячи до дому вдвоє більше гроша, ніж колись зужитковував цілий родинний буджет.

Отже з одної сторни маємо у наших кишенях щораз більше гроша — з другої буде щораз менше річей, які ми моглиб за наші гроші купити. Коли, не звертаючи на таку дійсність уваги, ми також побиватися будемо за цим, щоб придбати для себе речі, які находяться на ринку у щораз меншій скількости, продавець знаючи, що ми тепер багаті, постарається витягнути від нас якнайбільше гроша за свій товар. Якщо такий підхід до справи проявиться нараз у всіх людей, що мають гроші, а вони, немов на ліцитації, стануть побиватися за купном річей, підбиваючи на них ціни — пічнеться від цього місця щось наче гра на випередки: вслід за збільшеними цінами прийде зріст заробітних платень, за збільшеними платнями нова підвишка цін на товари. І так у гору аж до астрономічних цифр, до обезціненя гроша, до інфляції. Ці явища наступають одні по других правильно, наче рухи планет по небеснім склепінню. Тому мож їх передбачити та найти спосіб захорони перед їхніми наслідками.

Америка вже поробила у цьому напрямі перші кроки. Ми знаємо про урядове заморожения цін на цілий ряд товарів, а підготовляються ще інші зарядження, які прямувати будуть до забезпечення стійности валюти. Але цього мало. Треба ще зрозуміння справи та співзусилля по стороні усіх горожан, а між цими жіноцтво має перший голос.

Цей рішальний вплив жіноцтва стане цілком ясним, коли зважимо, що в Америці 80 процент заробленого гроша переходить через жіночі руки. „Жінки! У ваших торбинках находиться спосіб на охорону перед інфляцією" — кличуть американські економісти і стараються завчасу остерегти жінок, щоб не виставляли на небезпеку цього, над чим працювали літами їхні чоловіки, та що для них самих мало стати забезпекою на старі літа. „Пропаде кожний заощаджений гріш" — кажуть ці, що знаються на державній грошевій господарці — „якщо загал, а у першу чергу жіноцтво, не викаже зрозуміння та не повинується вказівкам, які йтимуть згори".

Отже: Що кажуть робити цим, яких зарібки зросли, а то й подвоїлися через працю в обороннім промислі чи деінде? Перш за все жити на такій стопі, як це було у часі менших зарібків. Коли на попередних грошевих доходах ми могли собі позволити на це, щоб їсти курку раз у тиждень, не купуймо її двічі, хоч на це тепер нас легко стати. Мимо контролі згори — передбачується це, що на товаровім ринку не обійдеться без спекуляцій та намагання використати покупну силу консументів. Значить, усе найдеться хтось, що продумає якийсь зручний спосіб, щоб витягнути гроші від цього, який їх має. Мимо урядових обмежень — скоки на ціні товарів є можливі і на це жінкам треба звертати пильну увагу. Коли побачимо, що, наприклад, ціна на яйця, рибу, чи щось інше неоправдано підскочила — здержуймося якийсь час від купна цього товару, заступаючи його іншим, а він напевно поверне до нормальної ціни. Врешті не думаймо, що коли купимо пять фортепіянів, дві холодільні та двайцять годинників — будемо багачами навіть тоді, коли наші сусіди не матимуть що їсти. Нема способу, яким одиниця моглаб тривало захоронити своє особисте майно, не співпрацюючи над забезпекою майна усіх горожан та поборюючи усе, що може довести до інфляції.

Для зужиткування надвишки зарібків є багато інших, безпечних способів. Поза льокатою у Воєнних Бондах — це дуже догідний час, щоб поплатити залеглі зобовязання, убезпечення, відложити на каледж для дітей, чи на цей час, коли скінчиться оборонний добрий джаб, а ще не буде нового. Також урядовою дорогою час від часу закликати будуть до купна деяких товарів, які краще, щоб находилися у руках консументів. Ось недавно уряд поручав купувати на запас вугля тим, що мають хати до огрівання, бо зимою можуть перевозові трудноші спинити правильну доставу опалу.

Клявдія Олесницька.

УНІФОРМИ НОВОГО ЖІНОЧОГО ПОМІЧНОГО ВІЙСЬКОВОГО КОРПУСУ. — Ці модельки одіті в уніформи, пропоновані для жінок у військовій службі. Ці проєкти були одобрені урядом. Перша жінка з лівого боку одіта в офіцирський зимовий уніформ, друга в літній уніформ, третя в зимовий уніформ для „простої".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. И.

З діяльности Самостійного Золотого Хреста, Від. 17.

Члениці нашого відділу стараються, як можуть, допомогти нашій прибраній вітчині, зокрема працею для А. Ч. Хреста. Рівнож допомагаємо і акції закупна Воєнних Фондів, а самі ми рішили ще в березні купити тих бондів за суму $300. Ухвалено теж купити дві книжки „Історії України" по англійськи для А. Ч. Х. в Рочестер. Як теж займаємось розсилкою дарунків для вояків в американській армії, а в першу чергу для тих, що не мають родичів. Що це добра робота, видно найкраще з листа з Форт Джексон, Савт Каролайна, що ми його дістали від вояка, І. Цимбалістого, в якому він стверджує, що пакунок дістав, та пише таке: „Мені дуже було прикро, що я не міг був перебути Свят між українцями, але заразом було мені й дуже приємно, що хоч не маю фамілії в Америці, а таки є хтось такий, що за мене памятає... Дуже дякую Вам, що зробили мені таку приємність і як Бог дасть, що я здоров перебуду отсю війну, то колись відвдячуся".

Ось такий лист тільки заохочує нас, щоб далі на тому полі працювати і памятати за наших вояків.

За уряд Відділу:

П. Росоловська, О. Скробач, Т. Матковська.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в суботу, 6. червня, в годині 7. ввечір, у церковній гали на Герис Евеню. Просимо членів прийти начас. — П. Галоншка, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. — Запорозька Січ, від. 363., повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 7. червня, в годині 2. пополудні. З важних причин ці збори відбудуться тиждень скорше, як звичайно. Просимо членів, щоб усі прийшли на час. — Г. Підскальний, секр.

ТАРЗАН, ч. 574. Сила,

Малий Том немов щур побіг поміж невільників і старався якнайбільше з них відімкнути. Зеля поринула в саму боротьбу.

Тарзан боровся немов лев. З таким успіхом він поборював піратів, що ті почали підозрівати, що в нього є якась несамовита сила.

Фактично в нього була звосім природня сила, яку кожний чоловік може мати. Ту силу, одначе, він розвинув до найдальших границь.

З бігом боротьби пірати слабли. А далі вони зупинились і почали між собою перешептувати: „Ми булиб дурні з ним боротись. Зробім його нашим провідником".